

**ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นและการปฏิบัติตามสิทธิประโยชน์
ในพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทยของเกษตรกรชาวสวนยางจังหวัดแพร่**
**Factors Affecting Opinions and Practice with the Privileges under the Rubber
Authority of Thailand Act of Rubber Farmer, Phrae Province**

ธณศานต์ ธรรมเลิศสถิต* นครเรศ รังควัต พหล ศักดิ์กะทัศน์ และกังสดาล กนกหงษ์

Thanasarn Thammalerdsathid*, Nakarate Rangkwat, Phahol Sakkatat and Kongsadan Kanokhong

สาขาวิชาพัฒนาทรัพยากรและส่งเสริมการเกษตร คณะผลิตกรรมการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ เชียงใหม่ 50290

Division of Resources Development and Agricultural Extension, Faculty of Agricultural Production

Maejo University, Chiang Mai, Thailand 50290

*Corresponding author: thanasarn.tham@gmail.com

Received: October 09, 2019

Revised: January 23, 2020

Accepted: March 02, 2020

Abstract

The objective of the study were; 1) individual basic factors, economic conditions, social, economy, receiving information; 2) level of knowledge, opinion and practice; 3) finding the relationship between individual basic factors, economy, social, receiving information, and level of knowledge, opinion and practice. and; 4) the problems, obstacles, and recommendations regarding rubber development guidelines. The study employed 310 samples and the questionnaire as the tool for data collection. The data were analyzed by descriptive statistic and multiple regression.

The results indicated that the majority of Phrae rubber farmer were male, average age of 51.75 years, married, elementary education level, the average income was 105,214.19 Baht, the average income obtained from rubber cultivation was 64,667.10 Baht, the average area for rubber cultivation was 13.09 rai, the average number of worker was 2 persons with the average work experience of 11.9 years, the majority of such workers were the group member, the average number of the activity and training participation was 3 activities and 1.98 courses, they mostly contacted with the Rubber Authority of Thailand. And the average channel of receiving information was 2.50 channels. It was found that the agriculturists' knowledge level was at a moderate level and their opinions and operations were at a high level. The factors associating with the opinion were rubber farming experience, group membership, contacting with the agencies, receiving information, and the knowledge level, which yielded the statistical significance (Sig.<0.05). The factors associating with the compliance were gender, status, rubber farming work experience, membership, community activity

participation, training, contact with the agencies, and knowledge level, which also yielded the statistical significance (Sig.<0.05).

The problems, obstacles and recommendations of rubber farmer were farmers do not have documents on land rights, rubber prices down and knowledge in producing quality rubber. Therefore, farmer would like to have an amendment to the regulations to allow people without privileges. Creating a local rubber market system and organizing training courses for the development of farmers in the production of rubber to increase product value and distribution channels to have more choices.

Keywords: opinion and practice, privileges under the rubber authority, rubber development fund

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล สภาพเศรษฐกิจ สังคม เศรษฐกิจ การรับข้อมูลข่าวสาร 2) ระดับความรู้ ความคิดเห็น และการปฏิบัติในสิทธิประโยชน์ ตาม พรบ. การยางแห่งประเทศไทย 3) ปัจจัยความสัมพันธ์กับความคิดเห็นและการปฏิบัติ และ 4) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรชาวสวนยางจังหวัดแพร่ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 310 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูล สถิติเชิงพรรณนา และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรชาวสวนยาง จังหวัดแพร่ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51.75 ปี สถานภาพสมรส การศึกษาระดับประถมศึกษา มีรายได้รวมทั้งหมดเฉลี่ย 105,214.19 บาท รายได้จากการปลูกยางพาราเฉลี่ย 64,667.10 บาท พื้นที่ปลูกยางพาราเฉลี่ย 13.09 ไร่ ใช้แรงงานเฉลี่ย 2 คน มีประสบการณ์การทำสวนยางเฉลี่ย 11.9 ปี ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่ม มีเข้าร่วมกิจกรรมเฉลี่ย 3 กิจกรรม ผ่านการฝึกอบรมเฉลี่ย 1.98 หลักสูตร การติดต่อหน่วยงานส่วนใหญ่ติดต่อกับการยางแห่งประเทศไทย (กยท.) และช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารเฉลี่ย 2.50 ช่องทาง เกษตรกรมี

ความรู้ระดับปานกลาง มีความคิดเห็นระดับมาก และมีการปฏิบัติที่ระดับมาก ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็น ได้แก่ ประสบการณ์การทำสวนยาง การเป็นสมาชิกกลุ่ม การติดต่อหน่วยงาน การรับข้อมูลข่าวสาร และระดับความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.<0.05) ส่วนปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติ ได้แก่ เพศ สถานภาพ ประสบการณ์ในการทำสวนยาง การเป็นสมาชิกกลุ่ม การร่วมกิจกรรมชุมชน การฝึกอบรม การติดต่อหน่วยงาน และระดับความรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig.<0.05)

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรชาวสวนยาง คือ เกษตรกรไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินทำกิน ราคายางพาราลดต่ำ และความรู้ในการผลิตยางให้ได้คุณภาพ จึงอยากให้มีแก้ไขระเบียบเพื่อเปิดโอกาสให้คนไม่มีเอกสารสิทธิ์ การสร้างระบบตลาดยางท้องถิ่น และจัดหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาฝีมือเกษตรกรในการผลิตยางพาราให้ได้คุณภาพมาตรฐานตามความต้องการของตลาด เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตและช่องทางการจำหน่ายให้มีทางเลือกมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: ความคิดเห็นและการปฏิบัติ สิทธิประโยชน์
ในพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย
กองทุนพัฒนายางพารา

คำนำ

ยางพาราเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญที่นำรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมากต่อปี ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ผลิตและส่งออกยางพารารายใหญ่ของโลก ครองส่วนแบ่งทางการส่งออกเป็นอันดับ 1 คิดเป็นสัดส่วน 36% ของกำลังการผลิตทั่วโลกจำนวน 12.3 ล้านตันต่อปี (Thiraphutthabhokhin, 2016) ในปี พ.ศ. 2558 ประเทศไทยมีรายได้จากการส่งออกยางพารา คิดเป็นมูลค่า 400,845 ล้านบาท ซึ่งสูงสุดในกลุ่มพืชเกษตรของไทย ความเชื่อมโยงกับคุณภาพชีวิตเกษตรกรชาวสวนยางมากกว่า 1.2 ล้านครัวเรือน (The Rubber Authority of Thailand, 2016) ยางพาราจึงมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตเกษตรกรของประเทศไทย และมีความสำคัญในการใช้เป็นวัตถุดิบผลิตสินค้าสำคัญในวงการอุตสาหกรรมของโลก อาทิ ยางล้อรถยนต์ ชิ้นส่วนโครงสร้างขนาดใหญ่ ถังมือยาง ถังยางอนามัย และผลิตภัณฑ์อื่นๆ เป็นต้น

จากนโยบายรัฐบาลโครงการปลูกยางพาราเพื่อยกระดับรายได้และความมั่นคงให้เกษตรกรในพื้นที่ปลูกยางใหม่ ระยะ 2 พ.ศ. 2547–2549 ทำให้การปลูกยางพาราครอบคลุมทั่วทุกภาคของประเทศไทย

เพื่อประสิทธิภาพการบริหารจัดการยางพาราภายในประเทศเป็นไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพสามารถยกระดับศักยภาพการแข่งขันในระดับนานาชาติทั้งในระดับต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำได้ โดยการจัดตั้งการยางแห่งประเทศไทย (กยท.) ตามพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2558 ขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นองค์กรกลางรับผิดชอบดูแลการบริหารจัดการยางพาราของประเทศทั้งระบบอย่างครบวงจร บริหารจัดการเกี่ยวกับเงินของกองทุน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประเทศเป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางพารา โดยจัดให้มีการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนา เผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับยางพารา และการรักษาระดับราคายางให้มีเสถียรภาพ รวมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้ความ

ช่วยเหลือเกษตรกรชาวสวนยาง สถาบันเกษตรกรชาวสวนยาง และผู้ประกอบการยาง ให้มีคุณภาพชีวิตดีขึ้นภายใต้ พรบ. การยางแห่งประเทศไทย กำหนดให้มีการจัดตั้ง “กองทุนพัฒนายางพารา” เพื่อเป็นค่าดำเนินการในการสนับสนุนให้บรรลุภารกิจตามวัตถุประสงค์ โดยได้จัดสรรเงินจากกองทุนฯ เพื่อเป็นค่าใช้จ่าย สำหรับกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

1) จำนวนไม่เกินร้อยละ 10 เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารกิจการของ กยท. ตามมาตรา 49(1)

2) จำนวนไม่เกินร้อยละ 40 เพื่อการส่งเสริมสนับสนุนให้ความช่วยเหลือเพื่อการปลูกแทน ตามมาตรา 49(2)

3) จำนวนไม่เกินร้อยละ 35 เพื่อการส่งเสริมสนับสนุน และให้ความช่วยเหลือในการปรับปรุงคุณภาพผลผลิต การแปรรูป การตลาด การรักษาเสถียรภาพราคายาง ตามมาตรา 49(3)

4) จำนวนไม่เกินร้อยละ 5 เพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนด้านการเงิน วิชาการ การศึกษาวิจัย และการค้นคว้าทดลองเกี่ยวกับยางพารา ตามมาตรา 49(4)

5) จำนวนไม่เกินร้อยละ 7 เพื่อการจัดสวัสดิการให้เกษตรกรชาวสวนยาง ตามมาตรา 49(5)

6) จำนวนไม่เกินร้อยละ 3 เพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันเกษตรกรชาวสวนยาง ตามมาตรา 49(6)

จังหวัดแพร่ เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีเกษตรกรปลูกยางพารา จากข้อมูลปี พ.ศ. 2561 มีเกษตรกรผู้ปลูกยางมาขึ้นทะเบียนกับ กยท.จังหวัดแพร่ จำนวน 1,347 ราย รวมพื้นที่ปลูกยางมากกว่า 12,000 ไร่ และยังมีเกษตรกรอีกจำนวนมากที่ไม่สามารถขึ้นทะเบียนได้ เนื่องจากสวนยางไม่มีเอกสารสิทธิ์ จากการดำเนินงานของ กยท. จังหวัดแพร่ ที่ผ่านมา พบว่าเกษตรกรมาติดต่อเพื่อขอรับการสนับสนุนเงินจากกองทุนพัฒนายางพาราค่อนข้างน้อย รวมถึงผู้ที่ไม่ได้มาแจ้งขึ้นทะเบียน ทำให้สูญเสียโอกาสการเข้าถึงเงินกองทุนฯ ส่งผลต่อการพัฒนาขับเคลื่อนยางพาราไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของ พรบ. การยางแห่งประเทศไทยเท่าที่ควรจะเป็น การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความ

คิดเห็นและการปฏิบัติตามสิทธิประโยชน์ใน พรบ. การยางแห่งประเทศไทย เพื่อศึกษาเฉพาะตามมาตรา 49(2), 49(3), 49(5) และ 49(6) ซึ่งเป็นมาตราที่ให้การสนับสนุนเกษตรกรชาวสวนยางโดยตรง เพื่อศึกษาพัฒนาและปรับปรุงแนวทางให้เงินกองทุนพัฒนายางพาราได้ก่อเกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกรชาวสวนยาง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม การรับข้อมูลข่าวสาร และระดับความรู้ของเกษตรกรชาวสวนยางต่อสิทธิประโยชน์ใน พรบ. การยางแห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นและการปฏิบัติ และหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม การรับข้อมูลข่าวสาร และระดับความรู้ กับความคิดเห็นการปฏิบัติ
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะการพัฒนายางพาราภายใต้ พรบ. การยางแห่งประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นและการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทย ของเกษตรกรชาวสวนยางจังหวัดแพร่

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกยางพาราจังหวัดแพร่ ที่ขึ้นทะเบียนกับการยางแห่งประเทศไทย จำนวน 1,347 คน เลือกพื้นที่ครอบคลุม 6 อำเภอที่มีการปลูกยางมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองแพร่ อำเภอเด่นชัย อำเภอลอง อำเภอวังชิ้น อำเภอร่องขวาง และอำเภอสอง โดยใช้วิธีการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Sample random sampling) โดยคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane (Yamane,

1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 310 คน แต่เนื่องจากจำนวนเกษตรกรแต่ละอำเภอมียังไม่เท่ากัน จึงต้องมีการหาสัดส่วนขนาดตัวอย่างของแต่ละอำเภอเพื่อให้ได้จำนวนตัวแทนกลุ่มตัวอย่างที่ดี การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2561 ถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2562 (Suwatthi, P. 1998)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) แบบสอบถาม กำหนดโครงสร้าง 2 ประเภท คือ คำถามปลายปิด เพื่อศึกษาข้อมูลส่วนบุคคล เพื่อทดสอบวัดความรู้ วัดระดับความคิดเห็น วัดระดับการปฏิบัติ และคำถามปลายเปิด เพื่อได้ข้อมูลด้านปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ ของเกษตรกรชาวสวนยางต่อสิทธิประโยชน์ใน พรบ. การยางแห่งประเทศไทย
- 2) การจัดเวทีการสนทนากลุ่ม เพื่อแลกเปลี่ยนประเด็นปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะ เพื่ออธิบายเหตุผลเชิงลึกประกอบเนื้อหาข้อมูลที่รวบรวมจากประเด็นปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะจากแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการวิจัย แบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท คือ

- 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐและบุคคลที่เกี่ยวข้อง และเกษตรกรชาวสวนยางจังหวัดแพร่ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 310 คน นำข้อมูลมาวิเคราะห์แปลผล ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อวัดผล ปริมาณ และหาความสัมพันธ์ของตัวแปรในแต่ละด้าน
- 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) เป็นการรวบรวมข้อมูลจากตำราวิชาการ หนังสือ งานวิจัยทั้งในประเด็นข้อมูลบริบท ด้านแนวคิด ทฤษฎี และเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง

3) การสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) คัดเลือกตัวแทนเกษตรกรจาก 6 อำเภอ ด้วยวิธีแบบโควตา (Quota sampling) โดยการจัดสนทนากลุ่มแบ่งเป็น 2 เวที ตามสัดส่วนพื้นที่อำเภอ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งการวิเคราะห์แบบออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และการรับข้อมูลข่าวสาร ใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่อหาค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2) การวิเคราะห์ระดับความรู้ ด้วยสถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายค่าสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน แบ่งระดับความรู้ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้ คะแนน 0-7 มีความรู้ระดับต่ำ คะแนน 8-14 มีความรู้ระดับปานกลาง และคะแนน 15-20 มีความรู้ระดับสูง

3) การวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นและการปฏิบัติ เพื่อหาค่าน้ำหนักคะแนนเฉลี่ย โดยใช้มาตรวัดอันดับ (Rating scale) เป็นการประเมินความมากน้อย ใช้มาตรวัดของ Likert method กำหนดให้ระดับมากที่สุดคะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 ระดับมากค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 ระดับปานกลางค่าคะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 ระดับน้อยค่าคะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 และระดับน้อยที่สุดค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 (Suwan, 1999)

4) การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ ใช้สถิติการวิเคราะห์พหุคูณ (Multiple regression analysis)

5) การวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะสรุปผลในลักษณะของการบรรยาย รายงานโดยการพรรณนา

ผลการวิจัยและวิจารณ์

ข้อมูลปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคม และการรับข้อมูลข่าวสาร

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรชาวสวนยางจังหวัดแพร่ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 51.75 ปี สถานภาพสมรส มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีรายได้เฉลี่ย 105,214.19 บาท โดยได้จากการปลูกยางพาราเฉลี่ย 64,667.10 บาท มีหนี้สินเฉลี่ยต่อคนที่ 129,107.80 บาท เกษตรกรมีพื้นที่ปลูกยางพาราเฉลี่ย 13.09 ไร่ มีประสบการณ์การทำสวนยางเฉลี่ยอยู่ที่ 11.19 ปี ส่วนใหญ่ใช้แรงงานในครัวเรือน เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มยางพารา เกษตรกรส่วนใหญ่เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เฉลี่ย 2.99 กิจกรรม ผ่านการอบรมเฉลี่ย 1.98 หลักสูตร ทางด้านการติดต่อหน่วยงานของเกษตรกรเฉลี่ย 1.75 หน่วยงาน ส่วนใหญ่ติดต่อกับการยางแห่งประเทศไทย (กยท.) และด้านการรับข้อมูลข่าวสาร เฉลี่ยจำนวน 2.5 ช่องทาง โดยรับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ กยท. เป็นหลัก

ระดับความรู้ในสิทธิประโยชน์ตาม พรบ. การยางแห่งประเทศไทย

ระดับความรู้ในสิทธิประโยชน์ตาม พรบ. การยางแห่งประเทศไทย รวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 55.8 คะแนนเฉลี่ยที่ 13.90 คะแนน มีคนตอบถูกมากที่สุด จำนวน 20 ข้อ และถูกน้อยที่สุดจำนวน 6 ข้อ (Table 1)

Table 1 Number and percentage of rubber farmers in Phrae province who provided information by knowledge level on benefits in The Rubber Authority of Thailand Act in all aspects

(n=310)

Knowledge level on benefits in Rubber Authority of Thailand Act	No.	%
Low	4	1.3
Moderate	173	55.8
High	133	42.9
$\bar{X} = 13.90$; Min-Max = 6-20; SD = 2.771		

ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นและการปฏิบัติตามสิทธิประโยชน์ใน พรบ. การยางแห่งประเทศไทย

การศึกษาพบว่าระดับความคิดเห็นต่อสิทธิประโยชน์ตาม พรบ. การยางแห่งประเทศไทยของเกษตรกรชาวสวนยางจังหวัดแพร่ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการส่งเสริม สนับสนุนให้ความช่วยเหลือเพื่อการปลูกแทนมีความเห็นด้วยระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.13)
- 2) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อปรับปรุงคุณภาพผลผลิต การแปรรูป การตลาด การรักษาเสถียรภาพราคายาง มีความเห็นด้วยระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.22)
- 3) ด้านการจัดสวัสดิการเพื่อเกษตรกรชาวสวนยาง มีความเห็นด้วยระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.26)

4) ด้านการส่งเสริม สนับสนุนสถาบันเกษตรกรชาวสวนยาง มีความเห็นด้วยระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.37)

ด้านการปฏิบัติตามสิทธิประโยชน์ใน พรบ. การยางแห่งประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า

- 1) ด้านการส่งเสริม สนับสนุน เพื่อการปลูกแทนด้วยยางพันธุ์ดีและไม่เศรษฐกิจอื่น มีการปฏิบัติระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.98)
- 2) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนเพื่อปรับปรุงคุณภาพผลผลิต การแปรรูป การตลาด การรักษาเสถียรภาพราคายาง มีการปฏิบัติระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.91)
- 3) ด้านการจัดสวัสดิการเพื่อเกษตรกรชาวสวนยาง มีการปฏิบัติระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.87)
- 4) ด้านการส่งเสริม สนับสนุนสถาบันเกษตรกรชาวสวนยาง มีการปฏิบัติระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.02) (Table 2)

Table 2 Nummyber of percent, average, standard deviation level of opinion and practice with benefits in The Rubber Authority of Thailand Act

(n=310)

Benefits in The Rubber Authority of Thailand Act each side	Opinion		Practice		Level
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	
Support for planting	4.13	0.603	3.98	0.774	High
Support for improving quality of products, processing, marketing stabilizing rubber prices	4.22	0.650	3.91	0.807	High
Support for welfare management for rubber	4.26	0.685	3.87	0.821	High
Support for the rubber planters institute	4.37	0.682	4.02	4.016	High
Total	4.23	0.532	3.96	0.684	High

ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นและการปฏิบัติตามสิทธิประโยชน์ใน พรบ. การยางแห่งประเทศไทย

การวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นและการปฏิบัติ โดยใช้สถิติวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple regression analysis) ซึ่งเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม (ตัวแปรเกณฑ์) กับตัวแปรอิสระ (ตัวแปรพยากรณ์) ตั้งแต่ 2 ตัวขึ้นไป (Peng Sawat, 2010) โดยการวิเคราะห์ที่ได้คัดเลือกตัวแปร อิสระจากการทบทวนวรรณกรรมทั้งหมด 14 ตัว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา รายได้จากยางพารา พื้นที่ปลูกยางพารา แรงงานในการทำสวนยาง ประสบการณ์ในการปลูกยาง การเป็นสมาชิกกลุ่ม การร่วมกิจกรรมชุมชน การฝึกอบรม การติดต่อหน่วยงาน การรับข้อมูลข่าวสาร และระดับความรู้ในสิทธิประโยชน์ ตาม พรบ. การยางแห่งประเทศไทย เพื่อหาว่าตัวแปรอิสระใดมีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นและการปฏิบัติตามสิทธิประโยชน์ใน พรบ. การยางแห่งประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และส่งผลในเชิงบวกหรือลบ ทั้งนี้ การศึกษาปัญหา Multicollinearity พบว่าไม่มี ตัวแปรอิสระใดที่มีความสัมพันธ์กันสูงเกิน 0.80 ที่ทำให้เกิดการละเมิดข้อกำหนดเบื้องต้นของการวิเคราะห์

การถดถอยพหุคูณ (Multiple regression analysis) (Prasitratasin, 2002)

การวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็น จากตัวแปรอิสระทั้งหมด 14 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นในสิทธิประโยชน์ตาม พรบ. การยางแห่งประเทศไทยอยู่ร้อยละ 28.3 ($R^2=0.283$) โดยตัวแปรอิสระที่มีผลต่อความคิดเห็น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่ามีทั้งหมด 5 ตัวแปร คือ ประสบการณ์การทำสวนยาง การเป็นสมาชิกกลุ่ม การติดต่อหน่วยงาน การรับข้อมูลข่าวสาร และระดับความรู้ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.028, 0.006, 0.023, 0.004 และ 0.000 ตามลำดับ

จากผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรที่มีประสบการณ์ในการทำสวนยาง มีองค์ความรู้และการปฏิบัติสามารถสะท้อนออกมาเป็นความคิดเห็นได้ ส่วนการเป็นสมาชิกกลุ่มช่วยให้เกษตรกร มีโอกาสในการแลกเปลี่ยนแนวความคิด คำปรึกษา ประสบการณ์และแนวทางการปฏิบัติระหว่างกันจนเกิดมุมมองแนวความคิดที่ไม่จำกัดเฉพาะของตัวเอง ทางด้านการติดต่อกับหน่วยงานยังมีการติดต่อมากย่อมได้ความรู้ ได้เกิดการซักถามข้อสงสัยหรือประเด็นไม่ชัดเจน ตลอดจนการแลกเปลี่ยนสะท้อนปัญหาตัวเองให้กับหน่วยงานที่ติดต่อ

เกษตรกรที่มีการรับข้อมูลข่าวสารจากช่องทางสื่อต่างๆ ที่ปัจจุบันการเข้าถึงแหล่งข้อมูลข่าวสารมีความสะดวก รวดเร็ว ทำให้มีการเข้าถึงข้อมูลข้อเท็จจริงได้มากขึ้น รวมถึงการสื่อสารระหว่างเกษตรกรด้วยกันผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ช่วยให้เกษตรกรได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์จากการปฏิบัติและองค์ความรู้ ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดได้ช่วยให้เกษตรกรมีการพัฒนา เพิ่มระดับความรู้ของเกษตรกรให้มากขึ้น และความรู้ที่เพิ่มขึ้นจะสะท้อนมุมมองด้วยความคิดเห็นมากขึ้นเช่นเดียวกัน

ด้านการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติ จากตัวแปรอิสระทั้งหมด 14 ตัวแปร มีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม คือ การปฏิบัติตามสิทธิประโยชน์ใน พรบ. การยางแห่งประเทศไทยอยู่ร้อยละ 28.3 ($R^2=0.283$) และเมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่มีผลต่อการปฏิบัติโดยรวมมี 7 ตัวแปร ได้แก่ เพศ สถานภาพ การเป็นสมาชิกกลุ่ม การร่วมกิจกรรมชุมชน การฝึกอบรม การติดต่อหน่วยงานและระดับความรู้ โดยมีระดับนัยสำคัญที่ 0.007, 0.001, 0.020, 0.015, 0.000, 0.008 และ 0.003 ตามลำดับ

แสดงให้เห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติของเกษตรกรชาวสวนยางจังหวัดแพร่ คือ เพศ เนื่องจากสังคมชนบทไทยผู้ชายจะถูกยกย่องให้เป็นหัวหน้าครอบครัว

ในการตัดสินใจต่างๆ ส่วนเพศหญิงจะรับผิดชอบกิจกรรมในครัวเรือน ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับเกษตรกรที่มีสถานภาพสมรสมีการปฏิบัติมากกว่าสถานะอื่น เพราะคนที่สมรสมีการแบ่งบทบาทหน้าที่เพื่อการปฏิบัติได้มากกว่าคนที่อยู่คนเดียว ซึ่งมีข้อจำกัดที่ต้องปฏิบัติภารกิจอื่นๆ หรือความจำเป็นในครอบครัวด้านอื่นที่ต้องทำ ส่วนปัจจัยด้านประสบการณ์การทำงานสวนยาง เกษตรกรที่เคยทำสวนยางจะมีความตระหนักถึงความสำคัญในการนำความรู้ คำแนะนำ หรือข้อมูลข่าวสารมาปฏิบัติให้เกิดผลอย่างจริงจังมากกว่า ซึ่งสอดคล้องในทิศทางเดียวกับเกษตรกรที่เข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม และการร่วมกิจกรรมของชุมชน จะมีโอกาสในการพบปะแลกเปลี่ยนความรู้ ข้อมูลข่าวสารระหว่างสมาชิกด้วยกัน จะเป็นการกระตุ้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนและผลักดันให้เกิดการปฏิบัติและมีเป้าหมายร่วมกัน เช่น การเพิ่มอำนาจการต่อรองทางด้านราคา เป็นต้น นอกจากนี้ เกษตรกรที่ผ่านการฝึกอบรมและการติดต่อกับหน่วยงานย่อมมีความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญในการนำความรู้ และคำแนะนำไปปฏิบัติให้เกิดผลอย่างแท้จริง ตลอดจนการสร้างแรงผลักดันให้เกิดการปฏิบัติ ในการพัฒนาศักยภาพการเป็นเกษตรกรชาวสวนยาง ที่มีศักยภาพและประสิทธิภาพในการประกอบอาชีพชาวสวนยาง (Table 3)

Table 3 Factors that affect opinions and compliance on benefits in The Rubber Authority of Thailand Act of rubber farmers in Phrae province

Independent variables	Dependent variables					
	Opinion			Practice		
	b	t	Sig.	b	t	Sig.
1. Sex	-0.057	-1.017	0.310	-0.197	-2.737**	0.007
2. Age	0.000	0.082	0.935	-0.003	-0.860	0.391
3. Status	0.048	0.722	0.471	0.275	3.241**	0.001
4. Education	-0.004	-0.063	0.950	-0.111	-1.407	0.161
5. Income from rubber farm	-9.845E-008	-0.211	0.833	-3.469E-007	-0.577	0.564

Table 3 (Continued)

Independent variables	Dependent variables					
	Opinion			Practice		
	b	t	Sig.	b	t	Sig.
6. Rubber plantation area	0.002	0.396	0.692	0.003	0.589	0.556
7. Labor in rubber plantation	-0.029	-1.085	0.279	-0.014	-0.410	0.682
8. Experience in rubber planting	0.020	2.215*	0.028	0.023	1.932	0.051
9. Group membership	0.078	2.762**	0.006	0.085	2.338*	0.020
10. Participation in community activities	-0.015	-0.648	0.517	-0.074	-2.447*	0.015
11. Training course	-0.027	-0.911	0.363	0.176	4.589**	0.000
12. Contacting staff	0.075	2.291*	0.023	0.111	2.654**	0.008
13. Receiving rubber information	0.074	2.882**	0.004	-0.037	-1.110	0.268
14. Knowledge of benefits according to The Rubber Authority of Thailand Act	0.064	6.394**	0.000	0.038	2.945**	0.003
Constant	2.786	11.898	0.000	2.912	9.658	0.000
R ²	0.283 (28.3%)			0.283 (28.3%)		
F	8.33			8.29		
Sig. F	0.000**			0.000**		

*, ** = significant difference at probability level 0.05 and 0.01, respectively

ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่าปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรชาวสวนยาง ต่อสิทธิประโยชน์ใน พรบ. การยางแห่งประเทศไทย มีดังนี้

1) เกษตรกรไม่มีเอกสารสิทธิ์ในที่ดินที่ปลูกยางพารา ไม่สามารถขึ้นทะเบียนชาวสวนยางได้ ส่งผลต่อการเข้าถึงสิทธิ์ต่างๆ จากการสนับสนุนของหน่วยงานรัฐ เช่น โครงการชดเชยรายได้ การสูญเสียโอกาสในการพัฒนาศักยภาพตัวเอง การขอรับการสนับสนุนปัจจัยการผลิต การสนับสนุนกิจกรรมของกลุ่ม ตลอดจนการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการต่างๆ ของกิจกรรมที่ ทาง กยท. ได้จัดขึ้นภายใต้ระเบียบของ พรบ. การยางแห่งประเทศไทย

2) ปัญหาราคายางตกต่ำ ทำให้เกษตรกรสูญเสียรายได้มาใช้จ่ายในครัวเรือน ภาระหนี้สินมีมากขึ้น หลายคนต้องหยุดกรีดยางชั่วคราวเพื่อไปประกอบอาชีพอื่นๆหารายได้มาชดเชย

3) ปัญหาการขาดความรู้ของเกษตรกรในการผลิตยางให้มีคุณภาพ ไม่ได้มาตรฐานคุณภาพที่ดีตามหลักวิชาการทำให้ถูกกดราคา ทำให้สูญเสียโอกาสในการได้ราคาที่เหมาะสม รวมถึงอุปกรณ์เครื่องมือในการแปรรูปผลผลิตขั้นต้น

จากปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวข้างต้น เกษตรกรได้มีข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหานั้นสอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปประเด็น

ข้อเสนอของเกษตรกรต่อปัญหาในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ดังนี้

1) ปัญหาประเด็นเรื่องเอกสารสิทธิทำกิน เกษตรกรชาวสวนยางได้เสนอให้มีกระบวนการแก้ไขระเบียบ กฎเกณฑ์ของ พรบ. การยางแห่งประเทศไทย ในการรับขึ้นทะเบียนเกษตรกรที่ปลูกยางในพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิ

2) ประเด็นปัญหาราคายางตกต่ำ เกษตรกรเสนอแนะ ให้ กยท. สนับสนุนการจัดหาปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยบำรุง น้ำกรด ในราคาถูกเพื่อลดต้นทุนการผลิต พัฒนาตลาดยางพาราท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง

3. ให้ กยท. ฝึกอบรมหลักสูตรการผลิตยางให้ได้คุณภาพ การแปรรูปยาง การขายผลผลิตในรูปแบบอื่นๆ จะช่วยให้กระจายช่องทางการขายได้หลายทางมากขึ้น

นอกจากประเด็นข้างต้นเกษตรกรยังมีข้อเสนอแนะอื่นๆ เช่น การส่งเสริมการประกอบอาชีพเสริมด้านอื่นๆ การทำเกษตรกรรมผสมผสาน การฝึกอบรมทักษะฝีมือในการหารายได้ช่องทางอื่นๆ ควบคู่กับการทำการเกษตรไปด้วย

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ผลต่อความคิดเห็นและการปฏิบัติตามสิทธิประโยชน์ในพระราชบัญญัติการยางแห่งประเทศไทยของเกษตรกรชาวสวนยางจังหวัดแพร่ ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรชาวสวนยางจังหวัดแพร่ ส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 51.75 ปี อยู่ในสถานภาพสมรส มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีรายได้ทั้งหมดเฉลี่ย 105,214.19 บาท โดยรายได้จากยางพาราเฉลี่ย 64,667.10 บาท มีหนี้สินเฉลี่ย 129,107.80 บาท มีพื้นที่ปลูกยางพาราเฉลี่ย 13.09 ไร่ ใช้งานในครัวเรือนเฉลี่ย 2 คน มีประสบการณ์การทำสวนยางเฉลี่ย 11.9 ปี เกษตรกรชาวสวนยางส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่มยางพาราเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชน เฉลี่ย 2.99 กิจกรรม ได้ผ่าน

การฝึกอบรมเฉลี่ย 1.98 หลักสูตร ส่วนใหญ่ผ่านหลักสูตร การรวมกลุ่มขายยาง การตลาดยางพารา ทางด้านการติดต่อหน่วยงานของเกษตรกร เฉลี่ย 1.75 หน่วยงาน และด้านช่องทางการรับข้อมูลข่าวสารด้านยางพารา จำนวนเฉลี่ย 2.5 ช่องทาง

เกษตรกรชาวสวนยางจังหวัดแพร่มีระดับความรู้ระดับปานกลาง มีความคิดเห็นด้วยในระดับมาก และมีการปฏิบัติในระดับมาก สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความคิดเห็นต่อสิทธิประโยชน์ใน พรบ. การยางแห่งประเทศไทย ได้แก่ ประสบการณ์การทำสวนยาง การเป็นสมาชิกกลุ่ม การติดต่อหน่วยงาน การรับข้อมูลข่าวสาร และระดับความรู้ โดยมีระดับนัยสำคัญ ($Sig.<0.05$) และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อการปฏิบัติ มี 7 ตัวแปร ได้แก่ เพศ สถานภาพ การเป็นสมาชิกกลุ่ม การร่วมกิจกรรม ชุมชน การฝึกอบรม การติดต่อหน่วยงานและระดับความรู้ โดยมีระดับนัยสำคัญ ($Sig.<0.05$)

ข้อเสนอแนะของเกษตรกรชาวสวนยางเพื่อเข้าถึงสิทธิประโยชน์ตาม พรบ. การยางแห่งประเทศไทย คือ การปรับปรุงระเบียบปฏิบัติ พรบ. เพื่อให้เกษตรกรที่ปลูกยางในพื้นที่ที่ไม่มีเอกสารสิทธิสามารถเข้าถึงสิทธิตาม พรบ.การยางแห่งประเทศไทยได้มากขึ้น และจากผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์พบว่า การเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม การเข้ารับฝึกอบรม การติดต่อหน่วยงาน และการมีความรู้ มีความสัมพันธ์ทั้งด้านความคิดเห็นและการปฏิบัติ เสนอให้ กยท. เน้นการสนับสนุนสร้างความเข้มแข็งในการรวมกลุ่มของเกษตรกร พัฒนาผ่านกระบวนการของกลุ่ม สร้างอำนาจต่อรองด้านราคายางพารา รวมถึงการบูรณาการร่วมกับหน่วยงานต่างๆ เช่น มหาวิทยาลัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้ประกอบการเอกชนที่มีองค์ความรู้ในการฝึกอบรมให้ความรู้ เพื่อลดต้นทุนการผลิต ถ่ายทอดเทคโนโลยีในการบริหารจัดการสวนยางอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาแปรรูปผลผลิตให้มีคุณภาพ ตลอดจนยกระดับศักยภาพเกษตรกรชาวสวนยาง เพื่อให้เป็นผู้ประกอบการในการแปรรูปผลผลิตเป็นผลิตภัณฑ์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาประเด็นกิจกรรมกลุ่มเกษตรกร เนื่องจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเกษตรกรส่วนใหญ่ เข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม สะท้อนให้เห็นว่ามีความเชื่อมั่น ในรูปแบบการรวมกลุ่ม เพื่อเป็นการศึกษาแนวทางการ ขยับเคลื่อนการพัฒนาเกษตรกรชาวสวนยางผ่านระบบกลุ่ม เกษตรกรมากยิ่งขึ้น

2. ควรมีการศึกษาประเด็น แนวทางการเพิ่ม ประสิทธิภาพการดำเนินงาน และการพัฒนาคุณภาพชีวิต ของเกษตรกร ภายใต้ พรบ. การยางแห่งประเทศไทย เพื่อได้แนวทางที่สอดคล้องกับความต้องการ และเกิด ประโยชน์สูงสุดต่อเกษตรกรชาวสวนยาง

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จด้วยดี จากความกรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ ตรวจสอบแก้ไข ข้อบกพร่องต่างๆ จากคณาจารย์ที่ปรึกษา สาขาพัฒนา ทรัพยากรและส่งเสริมการเกษตร คณะผลิตกรรมการ เกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้ การสนับสนุนจากผู้บริหาร การยางแห่งประเทศไทย และความร่วมมือการให้ข้อมูล จากเกษตรกรชาวสวนยางจังหวัดแพร่ ซึ่งผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณไว้อย่างสูง ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- Peng Sawat, V. 2010. **Applied Statistics for Social Science Research**. Bangkok: Suwiriyasarn. 410 p. [in Thai]
- Prasitratasin, S. 2002. **Using Statistics in Research Correctly and Receiving International Standards**. Bangkok: Fueng Fah Printing. 444 p. [in Thai]

Suwatthi, P. 1998. Sampling for research.

Journal of Administrative Development 38(3): 103-130. [in Thai]

Suwan, P. 1999. **Attitude: Measurement of Change and Hygiene Behavior**.

Bangkok: Thai Wattana Panich Publishing Company Limited. 143 p. [in Thai]

The Rubber Authority of Thailand. 2016.

Thai Rubber Act 015. [Online]. Available http://www.rubber.co.th/ewt_news.php?nid=4037_ (10 February 2018).

Thiraphutthabhokhin, N. 2016. **Rubber "The**

Gears Driving the Economy. [Online]. Available <https://forbesthailand.com/commentaries/insights/%E0%B8%A2%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%9E%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%9F%E0%B8%B1%E0%B8%99%E0%B9%80%E0%B8%9F%E0%B8%B7%E0%B8%AD%E0%B8%87%E0%B8%82%E0%B8%B1%E0%B8%9A%E0%B9%80%E0%B8%84.html> (10 February 2018).

Yamane, T. 1973. **Statistics: An Introductory Analysis**. 3rd. New York: Harper and Row Publication. 1130 p.